

## INFORMACE O ANTIKONCEPČNÍ NÁPLASTI

Antikoncepční náplast je k dispozici v ČR již více než 10 let. Je čtvercového tvaru velikosti přibližně 4,5 x 4,5cm. Patří mezi metody kombinované hormonální antikoncepce, protože obsahuje oba ženské pohlavní hormony – estrogen i progesteron. Jedná se v podstatě o stejný typ metody, jako jsou kombinované hormonální pilulky, od nich se liší jen aplikační formou, nebo lze také říci, že má odlišnou cestu podání – kombinované pilulky se polykají „ústí“ a do organismu se dostávají trávicím systémem, kdežto náplast se lepí na kůži (měla by být čistá, suchá, neochlupená a neporušená), přes kterou se do organismu vstřebávají hormony v náplasti obsažené. Cesta podání je tedy mimo trávicí ústrojí, čímž se automaticky eliminuje možnost snížené účinnosti této antikoncepce při poruchách trávicího traktu (např. zvracení, průjem) a zároveň se tak obchází „průchod“ a tím i první „zpracování“ játry. Je to další možnost výběru jiné formy antikoncepce, než je pilulka.

### ANTI-KONCEPČNÍ NÁPLAST

Jak bylo zmíněno již výše, antikoncepční náplast řadíme mezi kombinované hormonální metody (obsahuje estrogen i progesteron), a žena si ji nalepí na kůži v intervalu 1x týdně třikrát za sebou, čtvrtý týden je bez náplasti. Jedná se o obvyklý 28 denní cyklus, jako je tomu u kombinovaných pilulek. A stejně tak lze u náplasti použít tzv. kontinuálního užívání, tzn. vynechat týdenní pauzu a nalepit na kůži ihned náplast z dalšího balení a prodloužit si cyklus užívání (buď jenom posunout termín menses o potřebný počet týdnů nebo plánovitě užívat v dlouhých cyklech...). V případě vynechání intervalu bez náplasti se u uživatelky samozřejmě nedostaví pseudomenstruační krvácení.

**Mechanismem účinku antikoncepční náplasti** je primárně zablokování ovulace (tj. zablokování uvolnění vajíčka z vaječniku). Hormony z náplasti totiž ovlivňují mozkové centrum řízení cyklu tak, že mu vysílají mylnou informaci, na základě které centrum nedá pokyn k ovulaci ve vaječniku. Jako přídatný mechanismus účinku náplasti se popisuje zahuštění hlenu v hrdle děložním, čímž napomáhají jeho neprůchodnosti pro spermie.

**Výhody či pozitiva náplasti** jsou v podstatě totožná s těmi, které jsou zmíněny u kombinovaných pilulek. Je to tedy především spolehlivost a přídatné příznivé zdravotní účinky. Spolehlivost je, jako u všech krátkodobých metod, podmíněna důsledným a správným užíváním. Mezi příznivé zdravotní účinky patří hlavně pravidelnost menstruačního cyklu, zmírnění intenzity krvácení při menstruaci (vymizení při kontinuálním užívání), zmírnění až vymizení bolestivé menstruace či premenstruačního syndromu. Významný je také pokles rizika eventuálního budoucího vzniku rakoviny vaječniku nebo těla děložního, ale i tlustého střeva a konečníku. Pokles rizika se týká také výskytu cyst vaječniku nebo cyst a nezhoubných útvarů prsu (tzv. fibroadenomů) a také bolestí v podbřišku např. u endometriózy. Ovlivnění vazkosti hlenu hrdla děložního souvisí se snížením rizika zánětů dělohy a vejcovodů. Oproti pilulkám u náplasti nehrozí snížení spolehlivosti u žen, které mají nějakou poruchu trávicího ústrojí (např. zvracení, průjem), protože se neužívá ústy, ale lepí se na kůži a „obchází“ tak trávicí trakt.

**Mezi rizika či nevýhody** je na prvním místě třeba zmínit sníženou spolehlivost, pokud žena

náplast užívá nedůsledně a nesprávně (tj. zpozdí se s výměnou náplasti po 7 dnech nebo si zapomene náplast nalepit úplně, nebo si nezajde včas pro nový recept apod.). Riziko selhání je při tomto chybném užívání až 30 krát vyšší než u žen, které užívají náplast bezchybně! Pokud tedy máte problémy s pravidelným užíváním, zvláště pokud je to opakovaně, je vhodné zvážit raději možnost jiné metody, která je na spolehlivosti ženy nezávislá (např. některá z dlouhodobých metod antikoncepce). Dalším rizikem je nadměrná hmotnost ženy nad 90 kg, kdy spolehlivost náplasti může být také snížena.

**Pokud se týká zdravotních rizik**, je jich u kombinované hormonální antikoncepce, kam náplast řadíme, opravdu minimum. Význam má zmínit pouze lehce zvýšené riziko hluboké žilní trombózy (HŽT), ale v jedné větě je třeba říct, že toto riziko je mnohem menší než např. v průběhu fyziologického těhotenství a týká se žen, které mají nějaký vrozený sklon k tomuto onemocnění (např. zvýšená srážlivost krve u nositelek tzv. trombofilních mutací). Dále se mohou občas vyskytnout, krvácení či špinění mimo očekávanou menstruaci, napětí v prsou, nevolnost, vzácně i bolesti hlavy.

Existuje jen několik málo stavů organismu, u kterých žena nesmí kombinovanou hormonální antikoncepci užívat – **absolutní kontraindikace** – kam patří např. přítomnost venózní či arteriální trombózy a stavů s ní souvisejících (např. cévní mozková příhoda), či predispozice těchto stavů, jako jsou některé trombofilní mutace (např. Leidenská mutace), dále nemoci jater s poruchou jejich funkce, neléčený nebo léčbou nezvládnutý vysoký tlak nad hodnoty 160/100 torrů, cukrovka trvající více než 20 let nebo komplikovaná cukrovka, některé typy migrén, srdeční vady s fibrilací síní, chronickým zánětem srdečního svalů či s plicní hypertenzí, prodělaná rakovina

prsu, přítomnost více rizikových faktorů cévních příhod či kouření více než 15 cigaret denně u ženy starší 35 let. Na kouření jako na rizikový faktor se vůbec hodně a často zapomíná a ženy tento faktor dost často lékaři zatajují!!! Určitá opatrnost je také potřeba v případě výskytu tzv. **relativních kontraindikací** – např. plánovaná větší operace, kouření i méně než 15 cigaret denně u ženy starší 35 let či některé migrény. Kombinovaná hormonální antikoncepce není vhodná také u žen po porodu, které kojí.

Je důležité se lékaře ptát, ale je možná ještě důležitější lékaři poskytnout veškeré informace o Vašem zdravotním stavu a o zdravotním stavu Vaší rodiny, aby mohl zhodnotit všechna možná rizika, pokud Vám má poradit s antikoncepcí.

Vždy se o možných kontraindikacích, a tím spojených rizicích, poradte s Vaším gynekologem, který Vám v případě, že pro Vás náplast nebude vhodná, pomůže najít pro Vás náhradní metodu.

Obrázek antikoncepční náplasti:

